

RÈN LUYỆN THÓI QUEN TỰ HỌC CHO SINH VIÊN ĐẠI HỌC THEO TINH THẦN TỰ HỌC HỒ CHÍ MINH

VÕ HÀ *

Hồ Chí Minh - Anh hùng giải phóng dân tộc, danh nhân văn hóa của nhân loại, cả cuộc đời Người là tấm gương sáng cho bao thế hệ người Việt Nam noi gương và học tập. Tư tưởng Hồ Chí Minh là di sản quý giá của dân tộc và của nhân loại, trong đó có tư tưởng của Người về giáo dục, đào tạo.

Tìm hiểu tư tưởng Hồ Chí Minh về phương pháp học tập, đặc biệt là vấn đề “tự động học tập”, bởi vì, tự chủ động học tập thì mới có sự say mê, sáng tạo và như thế việc học mới có hiệu quả. Để có thái độ tự học đúng đắn, nghiêm túc cần phải xác định rõ các bước cụ thể, mà Hồ Chí Minh là tấm gương sáng về ý chí tự học, tự rèn luyện giúp Người có vốn tri thức vô cùng phong phú, đặc biệt là hiểu và vận dụng sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin. Thế hệ người Việt Nam hôm nay phải cố gắng học tập và làm theo tấm gương đạo đức và tư tưởng Hồ Chí Minh. Trong công tác giáo dục và đào tạo, mà trước hết là ở cấp đào tạo đại học cần quán triệt để rèn luyện sinh viên nêu cao tinh thần tự học theo tinh thần tự học Hồ Chí Minh:

Một là, trong đào tạo đại học, cũng như trong hoạt động thực tiễn nói chung, cần xác định mục đích học tập: Học cái gì? học để làm gì? và học cho ai?..., trên cơ sở đó hình thành động cơ học tập. Hồ Chí Minh quan niệm: Nhà trường phải hướng dẫn cho học sinh, sinh viên tự học tập.

Muốn tự học có kết quả, phải hiểu rõ mấy điều: “Học để làm gì?... Học để sửa chữa tư tưởng... Học để tu dưỡng đạo đức cách mạng... Học để tin tưởng... Học để hành”⁽¹⁾.

Theo Hồ Chí Minh, mục đích của nền giáo dục cách mạng là đào tạo, bồi dưỡng người chủ tương lai của nước nhà. Do đó, muốn xứng đáng là người chủ của đất nước thì phải học tập. Trách nhiệm của giáo dục - đào tạo là giúp cho người học xác định “Học để phụng sự ai? Để phụng sự Tổ quốc, phụng sự nhân dân, làm cho dân giàu, nước mạnh, tức là để làm trọn nhiệm vụ người chủ của nước nhà”⁽²⁾.

Hồ Chí Minh luôn xác định rõ vai trò của học tập đối với người cách mạng. Học để hoạt động cách mạng, còn sống còn phải học, còn phải hoạt động cách mạng. Theo Người, học hỏi là một việc phải tiếp tục suốt đời, không ai có thể tự cho mình là đã biết đủ rồi, biết hết rồi. Học suốt đời thì mỗi người phải tự học là chính.

Hai là, xác định đúng mục đích và hình thành động cơ học tập không chỉ là vấn đề của học tập mà còn là đạo đức, nhân cách của người học, điều đó quyết định đến hiệu quả của quá trình học tập.

Để tự học có kết quả cao thì người học phải xây dựng cho mình kế hoạch học tập một cách khoa học và ý chí quyết tâm thực hiện kế hoạch

* Thạc sĩ, Đại học Luật Hà Nội.

1 - Hồ Chí Minh Toàn tập, tập 6, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội, 1995, tr. 50.

2 - Sđd, 1996, tập 7, tr. 399.

đó. Hồ Chí Minh là tấm gương sáng về tinh thần tự học trong suốt quá trình đi tìm con đường cách mạng để giải phóng dân tộc cho đến khi tuổi cao, sức yếu. Nhờ vậy mà Người đã tự nắm được những nội dung cơ bản của chủ nghĩa Mác - Lênin và vốn tri thức phong phú của nhân loại để xác định đường lối cách mạng Việt Nam.

Theo quan điểm Hồ Chí Minh, người thầy chính là người tạo điều kiện, giúp đỡ để sinh viên xây dựng kế hoạch và hình thành ý thức tự học. Vì vậy, trong giảng dạy ở các trường đại học, người giảng viên cần biết cách gợi mở, nêu vấn đề, tạo tình huống kích thích tính đam mê nghiên cứu khoa học của sinh viên.

Ba là, tự học phải kiên trì, nhẫn nại và phải biết cách lựa chọn vấn đề phục vụ cho hoạt động thực tiễn. Bởi vì, tri thức của loài người là bao la vô hạn không một cá nhân nào có thể biết hết được. Do đó, người học phải biết sắp xếp hợp lý, lựa chọn vấn đề thiết thực cho chuyên môn của mình, đáp ứng yêu cầu của cuộc sống.

Bốn là, trong quá trình học tập, để tự học có hiệu quả phải biết tận dụng tất cả những điều kiện chính trị - xã hội, đồng thời phải biết sáng tạo những cách học mới gắn với cuộc sống hàng ngày của mỗi người. Trong tự học, người học phải biết trao đổi với bạn học và biết cách hỏi thầy, cô giáo những vấn đề chuyên môn.

Năm là, trong tự học, phải kiên định nguyên tắc: Học đến đâu luyện tập và thực hành đến đó. Bởi vì qua thực hành ta có thể củng cố kiến thức, tự kiểm tra và thử nghiệm kiến thức đã học.

Theo Hồ Chí Minh, giáo dục phải gắn với cuộc sống của xã hội, lý luận gắn liền với thực tiễn, học đi đôi với hành, giáo dục truyền thống gắn với gương người tốt việc tốt. Người khuyên bảo: "Học để hành: Học với hành phải đi đôi. Học mà không hành thì học vô ích. Hành mà không học thì hành không trôi chảy"⁽³⁾. Về phương thức đào tạo đại học, Hồ Chí Minh

khuyến giảng viên và sinh viên phải "thiết thực, chu đáo, hơn tham nhiều"⁽⁴⁾. Để thực hiện được yêu cầu ấy, đòi hỏi giảng viên phải là người dẫn dắt, dạy bảo và hướng dẫn sinh viên hiểu thấu đáo vấn đề, Người chỉ rõ phải dạy tỉ mỉ và đi từ tỉ mỉ đến khái quát, có như vậy người học mới dễ hiểu, dễ nhớ và dễ vận dụng.

Hồ Chí Minh quan niệm dạy học nhằm mục đích cải tạo tư tưởng, dạy học đại học là "phải huấn và luyện. Huấn là dạy dỗ, luyện là rèn giũa cho sạch những vết xấu xa trong đầu óc. Hồ Chí Minh mong muốn giáo dục - đào tạo phải rèn luyện cho con người một thói quen suy nghĩ và hành động, việc gì có lợi cho cách mạng... là làm hết, không có việc gì sang, việc gì hèn cả.

Trong sự nghiệp giáo dục, đào tạo thế hệ trẻ nói chung, đào tạo đại học nói riêng, tự học là khâu đặc biệt quan trọng, quyết định đến chất lượng người kỹ sư, cử nhân được đào tạo. Sự khác nhau về chất lượng của các trường đại học do nhiều yếu tố nhưng trong đó khâu quan trọng nhất là ý thức tự học của sinh viên. Do vậy, vấn đề quyết định đến chất lượng đào tạo ở bậc đại học là ý thức tự học của người sinh viên.

Trong đào tạo đại học theo học chế tín chỉ, người học giữ vai trò trung tâm, là chủ thể chủ động, tích cực của quá trình đào tạo. Bên cạnh việc học ở lớp dưới sự hướng dẫn của giảng viên thì người học còn phải tự nghiên cứu, tự tìm hiểu, khám phá để lĩnh hội tri thức. Không những thế, về mặt tâm lý học cũng cho thấy việc tự học sẽ làm cho người học phát huy được hết nội lực đem lại hiệu quả cao hơn trong quá trình học tập.

Thực tế ở các trường đại học hiện nay, với phương thức đào tạo theo học chế tín chỉ, chất lượng đào tạo phụ thuộc nhiều vào ý thức, thái độ và cách tự học của sinh viên. Trong đào tạo đại học theo học chế tín chỉ giảng viên là người hướng dẫn, gợi mở cho sinh viên tự học, tự nghiên cứu. Nhưng trong những năm gần đây

3 - *Sđd*, tập 6, tr 50.

4 - *Sđd*, tập 6, tr 47.

tinh thần tự học của sinh viên bị giảm sút, bởi nhiều lý do trong đó có việc quy định trong số điểm các loại bài tập về nhà chiếm từ 30 đến 50%, tất cả bài tập đều cho sinh viên làm ở nhà, do đó sinh viên có thể nhờ người làm hộ, hoặc mua bài làm sẵn. Một tỷ lệ không nhỏ sinh viên ở các trường đại học sự đam mê tự học không cao, còn mang nặng tính đối phó. Do đó, hiệu quả đào tạo không tương xứng với chi phí bỏ ra. Vấn đề đặt ra là nhà trường và đội ngũ giảng viên phải

có biện pháp buộc sinh viên phải tự học, tự nghiên cứu và từng bước tạo thói quen tự học.

Đối với các trường đại học cần phải tạo những điều kiện cần thiết để sinh viên tự học như phòng học và thư viện phục vụ sinh viên học ngoài giờ và giáo trình, tài liệu... cách giảng dạy, hướng dẫn của đội ngũ giảng viên các môn học giúp sinh viên tự học có kết quả. Tuy nhiên, hiện nay chỉ rất ít trường đại học tạo điều kiện thuận lợi cho sinh viên tự học ngoài giờ ở trường.☒

VAI TRÒ CỦA HỒ CHÍ MINH TRONG VIỆC XÂY DỰNG...

(tiếp trang 21)

Đó là Mặt trận thống nhất của toàn dân. Sau nữa, Hội Liên Việt Quốc dân Việt Nam không những chủ trương làm cho dân tộc Việt Nam được tự do, mà còn tranh đấu cho lãnh thổ Việt Nam được toàn vẹn, nước Việt Nam mau chiếm được địa vị phú cường.

Với sự ra đời của Hội Liên Việt, trên con đường phát triển của dân tộc Việt Nam đã loại bỏ mọi thành kiến giai cấp, sự phân tranh đảng phái, sự đố kỵ về tôn giáo, nòi giống và nhất thiết phải làm nảy sinh, phát triển sự liên kết mọi người thực hiện mục tiêu chung vì Tổ quốc. Có thể nói Hội Liên Việt là "một hình thức mới, biện pháp mới để phát triển khối đoàn kết dân tộc"⁽⁶⁾.

Xét về mặt Cương lĩnh, chương trình và mục tiêu hoạt động của Hội Liên Việt thấy rõ hình thức Mặt trận dân tộc thống nhất chống thực dân Pháp sau năm 1945 là Hội Liên Việt. Việt Minh là bộ phận trụ cột trong Liên Việt. Đảng Cộng sản Đông Dương là đội tiên phong, là bộ tham mưu lãnh đạo cả Mặt trận toàn dân.

Tuy có thêm tổ chức mặt trận mới, nhưng vai trò, uy tín của Mặt trận Việt Minh không hề bị

giảm. Để xây dựng Hội Liên Việt, Đảng đã đưa ra đường lối củng cố Việt Minh, phát triển Liên Việt. Với đường lối này, giai cấp công nhân, nông dân vẫn đóng vai trò gốc, chủ của cách mạng, liên minh công nông vẫn tiếp tục được khẳng định. Trong việc mở rộng Mặt trận dân tộc thống nhất, nguyên tắc Đảng lãnh đạo vẫn được đảm bảo. Sáng kiến độc đáo của Hồ Chí Minh đã tạo ra một yếu tố vật chất cơ bản để đưa công tác quần chúng của Đảng tới trình độ khoa học và nghệ thuật cao.

Từ năm 1945 đến năm 1946 dưới sự chỉ đạo của Đảng, với nhiều sáng kiến của Hồ Chí Minh chúng ta đã thiết lập được sự liên hiệp không chỉ trong Chính phủ, mà còn liên hiệp ở quảng đại quần chúng nhân dân. Đó là thành công lớn của Đảng, là kết quả tuyệt vời sau bao nhiêu cố gắng nỗ lực của chủ tịch Hồ Chí Minh. Xây dựng khối đoàn kết toàn dân từ trên xuống dưới, ở khắp đất nước Việt Nam chính là công trình to lớn mà Hồ Chí Minh dày công chuẩn bị. Đó là sức mạnh để dân tộc Việt Nam vượt qua được tình thế "ngàn cân treo sợi tóc" sau Cách mạng tháng Tám, và tiếp tục phát huy sức mạnh trong cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp xâm lược sau ngày 19 - 12 - 1946.☒

6 - Đảng Cộng sản Việt Nam, *Sđd*, tập 12, tr. 184.